
TARTALOM

Kalász Márton: „Greift zur Feder!” Gondolatok a magyarországi német irodalomról	9
Balogh F. András: A magyarországi német irodalom kezdetei	17
Kovács József László: Polgári irodalom és kultúra Nyugat-Magyarországon a XVI–XVII. században	29
1. A reformáció diadalra juttatója: Gerengel Simon	31
2. Az evangélikus „illustre gymnasium” megszervezése Sopronban	45
3. A soproni jezsuita gimnázium létrehozása	54
4. Egy főúri támogatású evangélikus kisgimnázium: Csepreg	69
5. Scarbantia peregrinat: a soproni egyetemjárás a XVI–XVII. században	75
6. Sopron: a krónikák városa	81
7. Egy félbemaradt várostörténet vázlata: Faut Márk krónikája	88
8. A városi mecenatúra Sopronban a XVI–XVII. században	106
9. Egy magyar nyelvű emblematikus kísérlet: Wathay Ferenc költészete	115
10. Lackner Kristóf kapcsolatai az európai emblematikával	126
11. Emblematika, ellenreformáció, korszakváltás (A XVII. század második fele)	137

Kovács József László: A XVIII. század: a soproni felvilágosodás irodalma	145
1. Abraham a Santa Clara példabeszéde a soproni asszonyról (1702)	147
2. Dobner Ábrahám Egyed búcsúztatja Esterházy érseket	149
3. Egy soproni racionalista költő, Pamer György Ferdinánd	150
4. Egy Gottschedianus folyóirat Sopronban	153
5. Friedrich Mark – egy soproni Gellert-rajongó	154
6. Lakfalvy Eduárd levelet ír Sopronból Schillernek	155
7. Soproni diákok tanulmányai Németországban a XVIII. század végén	159
8. Egy régi soproni topográfus, Bredetzky Sámuel (1772–1812)	164
9. Artner Terézia (Theone) hienc nyelvjárásban köszönetet ír... ..	170
10. Therese Artner és írói köre (1772–1829)	171
11. A soproni polgár szellemi arca (néhány XVIII. századi változat)	176
12. Paraszt és polgár krónikások	181
Kovács József László: Együttélő német–magyar irodalom: Sopron az 1800–1850-es években	187
1. Német és magyar irodalom Sopronban 1850-ig	188
2. Soproni irodalmár lelkészek (Gottlieb Gamauf)	189
3. Kis János, a német írók népszerűsítője	196
4. A klasszicizmus kései képviselője: Leopold Petz (1794–1840)	201
5. Das Freie Wort (A fiatal Kolbenheyer)	205
6. Versek a szabadságról, a „császárvárás” alkalmi költeményei	209
Balogh F. András: Josef Marlin és az erdélyi szászok kéznýtása a régió népei felé	217

Balogh F. András: Az erdélyi szászok nemzeti-tradicionális irodalma a hosszú XIX. században: A Blütezeit	237
A szász–magyar viszony tükrözése	240
A szász identitás újragondolásának következményei	247
Balogh F. András: Az irodalom és lét kétségei: reflexiók a nyelvre	263
Komáromi Sándor: A magyarországi német irodalom 1848/49 és 1918 között	279
I. Hetven év a nyelv, a hon és a nemzetiség sorsfordulóin	279
II. A forradalomtól a dualizmusig: a klasszikus keretek szét- esése	285
1. Beszűkülő irodalmi élet a forradalom után: az utolsó nagy- korszak epilógusa	285
2. Költő-epigonok: műkedvelők és egyéni költők	289
3. Ponyva és emlékirat	292
4. Színházi repríz, epigon dráma	296
5. A magyar irodalom tolmácsolása	298
III. Sokarcú irodalmi identitás 1867 után	305
1. Kétnyelvű irodalom a budapesti sajtó árnyékában	307
2. Karrier Bécsben, Berlinben	312
3. Német–magyar epigon ezüst-korszak – Petőfivel	318
4. Szepességi költők	322
5. A hagyomány tartalékai a nyugati nyelvhatáron	325
6. Felzárkózó Délvidék	333
IV. Kései dualizmus: kettészakadó irodalom	343
1. Budapest: új sűrűsödési pont	345
2. Délvidéki közjáték a budapesti lapok körül	350
3. Magányos műkedvelők a nyelv elkötelezettségében	352
4. Tájirodalom és politika: Adam Müller-Guttenbrunn	354
5. „Svábok Keleten...”	360

Balogh F. András: A modern német irodalom kísérlete Erdélyben	365
A régi előítéletek átörökítése	367
A transzilvanizmus gondolköre	383
Balogh F. András: Az utolsó előtti erdélyi német író: Adolf Meschendörfer	393
Komáromi Sándor: Hosszú késleltetéssel: új magyarországi német irodalom a 20. század utolsó harmadában	411
Kádári konszolidáció	412
Az írói derékhad, avagy a próza	415
Az új szerzőgárda és a líra	418
Kötődés és identitás	421
Hivatkozott és válogatott irodalom	427

A kiadvány a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma – Magyar Könyv Alapítvány és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya támogatásával készült

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

A borítón látható: Sopron, Tűztorony

Sorozatszerkesztő: Cholnoky Győző

Grafikai tervező: Szabó János

Felelős kiadó: A Lucidus Kiadó ügyvezetője

ISSN 1586 3144
ISBN 963 9465 03 08

© Lucidus Kiadó